

den høitærede Minister om, hvad han har ment med Maaden? Skulde det ikke være rigtigt, at Børgfolk og Præster samles paa Afskov Høstfale og tillade sig at have en Mening om folkekirkelige Anliggender, hvor vi maa antage — jeg havde ikke den Fornøielse selv at være tilstede, skjøndt jeg meget ønskede det — at Modstanderne, selv de værste høitkirkelige Modstandere i vort Land, have indrømmet, at de Folk, som kom med denne Adresse, vare alvorlige Folk, der vistnok mente det godt med Kirken og Kristendommen i det Hele, men som efter deres Mening vare komne til at bære sig galt ad med Maaden, hvorpaa de vare optraadte. Jeg kan altsaa ikke indse det Urigtige i, at alvorlige Folk samles paa en Høstfale og forhandle disse Sager og i Sagens Interesse tro at burde gjøre dette eller hint Skridt, og jeg skal, som sagt, tillade mig, at spørge den høitærede Minister om, hvad han mener med det Urigtige i den Maade, hvorpaa Adressen er fremkommen? Nei, jeg kan ikke se Andet, efter det Svar, som den høitærede Minister gav, som efter min Mening intet Svar er, end at enten kan den høitærede Minister ikke svare paa Forespørgselen, eller ogsaa vil han ikke svare, og det forekommer mig, at det skal slaas fast her, at, dersom den høitærede Minister ikke behager at rykke ud med andre Grunde for sin Maade at optræde paa i dette Spørgsmaal, vilde vi fra dette Things Side have Lov til at sige til den høitærede Minister, at enten kan han ikke svare, eller ogsaa vil han ikke svare. Nu siger jeg, at jeg er fuldstændig enig med de tre ærede foregaaende Talere i, at det vilde være, om jeg saa maa sige, taktist urigtigt og ogsaa urigtigt i og for sig, om vi vilde komme ind her i dette Dieblit paa en Diskussion om disse Punkter, der slet ikke vedrører Sagen, ikke det Hjærneste, og jeg skal derfor ingenlunde lade mig friste til at komme ind paa den. Men den høitærede Minister sluttede sine Udtalelser med saadan en alvorlig Formaning til os, som vedkjende os, at vi holde paa den danske Folkekirk. Han sluttede med en Formaning til os saadan i Almindelighed, og overfor denne Formaning, som jeg antager er fremført i den bedste Mening, vil jeg tillade mig at gjøre en lille, ganske kort Bemærkning. Den høitærede Minister mente, at vi Folk, som vare glade ved Kristendommen, eller ialtfald bejendte aabent at staa paa den Anskuelse, skulde tage Andet fat i disse rørte Tider end give os til at forlange saadanne Frihedskrav som dem, der forlanges i denne Afskovs-adresse. Ja, saa forunderlige og mange Veie kan der være at gaa, som føre til det samme Maal. Det blev jo bemærket af det ærede Medlem for Dønske Amts 7de Valgkreds (H. Holm), at den Maade, hvorpaa den høitærede Kultusminister første Gang præsenterede sig her for os, var, at han udtalte med en Barme og en Begeistring, som næsten maatte røre Enhver, der hørte op-

mærksom derpaa, at han vilde staa som Bogter og Bærge for Kirken, og naar han i sin Tid var ved at gaa, kunde vi være ganske visse paa, at han skulde aflevere Tøiet, som han havde modtaget det. Vi, som nødig ville, at der skulde ske nogen Skade paa dette Omraade, og vi, som have en grundforskjellig Opfattelse af, hvad der virkelig fører til Maalet, og som paa ingen mulig Maade kunne være enige med den Retning, der vil omstyrte Kirken, og som paa ingen mulig Maade kunne være enige med dem, der staa paa dette Standpunkt, i deres Bødslyn, tro, at der er ingen Ting, der tjener Kirken bedre og gavner Vorherres Sag mere, end jo mere vi kunne faae Banekristendommen og Hyllet ud. Det tror jeg er en af de Grundtoner, som ere gaaede igjennem Forhandlingerneovre i Afskov, at de have villet været med til at gavne Kristendommen ved at bidrage til, at der blev saa lidt Hyllet som muligt. Vi tro, at Kristendommen behøver hverken at have Kultusministeren eller andre Ministre til at værne om sig. Vi tro, at den nok kan værne sig selv, og vi ere ikke bange for, naar Æg og Sandhed bliver lukket ud i Livet under lige Vilkaar, at Sandheden skal komme til at ligge under, saa naar den høitærede Minister tror at kunne gavne Kirken paa denne Maade, tror jeg, at han tager ganske feil. Jeg tror, at jo mere vi selv ere under lige Forhold og faae Hyllet og Banekristendommen ud, forsaavidt det er gjørligt, thi Klinte og Sveve vilde til enhver Tid voge sammen, desmere gavne vi Kristendommen. Jeg tillader mig at slutte med en Hensætning til den høitærede Minister, at, naar han har et saa stærkt Mod paa og Øyst til at være med til at gavne det Gode, Sande og Sjønne i vort Folk, om han saa ikke vil være enig med os om at hjælpe til, at vi f. Ex. kunne faa gjort Noget mod det Drickeri og den Usædelighed, som vi f. Ex., naar vi gaa ud paa Gaden, se i en Jammerlighed uden Lige. Ja, den høitærede Minister smiler af det, men det forekommer mig, at, naar han tager Sagen alvorlig, maa han være med til, at vi ialtfald kunne gjøre Skridt paa det Omraade, at løste vort Folk op til noget Bedre. Det skal jeg opfordre den høitærede Minister til, og naar han erklærer, at han er i Overensstemmelse med Hensyn til sit Standpunkt til Afskovs-adressen med sine øvrige Kolleger — og det har han erklæret idag — kunde det være nyttigt at gjøre denne Hensætning til den meget ærede Minister. Jeg siger, at, naar han kommer med Forslag i Retning af at gjøre Noget for det Gode, saa kan han være vis paa ialtfald at faae sin Stemme; thi det forekommer mig meget bedre end hæsblesende at gaa hen og udfæste Næser til Folk; thi jeg kan ikke se Andet, end at vi have Lov til at bruge det Udtryk „hæsblesende“. Thi naar den høitærede Minister er kommet saa vidt i sin Sver for at faae fat i Præsterne, at han ikke engang kan vente, indti